

(Ajay Kumar Mittal, J.)

ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਮੰਜਰੀ ਨਹਿਰੂ ਕੌਲ ਜੇ. ਜੇ.

ਬੀਸੀਐਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਸ— ਜਵਾਬਦੇਹ

2019 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 320

ਫਰਵਰੀ 27, 2019

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟ. 226—227— ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਟੈਰਿਫ ਐਕਟ, 1985—ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ —ਬਾਇਸ—ਰਿਵਾਇੰਡ ਤੇਲ, ਇਸ ਦੇ ਉਪ-ਉਤਪਾਦ— ਗੱਡ/ਸਾਬਣ ਸਟਾਕ, ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਆਦਿ—ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟ—ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ, ਵੈਕਸ ਅਤੇ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗਮ — ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ, ਐਕਸਾਈਜ਼ਯੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ — ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪਤਨੀ — ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ — ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ — ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਰੱਖੇ ਗਏ — ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ:-

- i) ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
- ii) ਨਿਆਂ ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ।
- iii) ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਕਰਸ਼ਕਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਟਚਸਟੋਨ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਅਨੁਭਵ.

(ਪੈਰਾ 11)

ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੁਲ ਬਰਨਵਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ

ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਤੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪਤਨੀ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਬਾਰੇ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 12)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਪਟ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 5.11.2018 ਦੇ ਸੰਚਾਰ, ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸੀਜੀਐਸਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਨੁਸੂਚੀ P.8 ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 13)

ਜਗਮੋਹਨ ਬਾਂਸਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ।

ਸ਼ੰਕਰ ਗੋਇਲ, ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

(1) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਮਿਤੀ 05.11.2018 ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚੀ P.8 ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਟੈਕਸ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜ਼ੋਨ), ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਸੀਜੀਐਸਟੀ) ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਅਪੀਲ) ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਤਬਦੀਲ ਕਰੋ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ.4 - ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ), ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੁਝ ਤੱਥ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਟੈਰਿਫ ਐਕਟ, 1985 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ 2 ਚੈਪਟਰ ਸਿਰਲੇਖ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਵਨਸਪਤੀ ਰਿਫਾਇੰਡ ਤੇਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਿਫਾਇੰਡ ਤੇਲ ਕੱਚੇ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਬਰੈਨ ਤੇਲ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 01.03 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ। 2006. ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੀ ਰਿਫਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਗਧ/ਸਾਬਣ ਸਟਾਕ, ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਆਦਿ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਹਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ, ਵੈਕਸ ਅਤੇ ਗੰਮ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਰਿਫਾਇੰਡ ਤੇਲ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਰਾਏ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ, ਗੰਮ, ਗਾੜ੍ਹ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਫਾਇੰਡ ਤੇਲ ਨਿਰਮਾਤਾ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹਨਾਂ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮਾਮਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਗਿਆ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ, ਮਸੂੜੇ ਅਤੇ ਮੋਮ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਰਾਈਸ ਬ੍ਰੈਨ ਆਇਲ ਦੀ ਰਿਫਾਈਨਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੂੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਮਿਤ ਐਕਸਾਈਜ਼ਯੋਗ ਮਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਈਟਮਾਂ 18.5.1995 ਦੀ ਛੋਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼), ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੇ 18.4.2018 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਨੁਸੂਚੀ P.2 ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ। ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ, ਮਸੂੜਿਆਂ ਅਤੇ ਗਧਿਆਂ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਲਾਸਟਿਕ ਅਤੇ ਟੀਨ ਦੇ ਕਟੋਨਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬੰਦੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼), ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਤੀ 16.7.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਅਨੁਸੂਚੀ P.3 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ, ਮੋਮ, ਮਸੂੜਿਆਂ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਆਦਿ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਕਟੋਨਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ। ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਜਨਰਲ ਆਫ ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (ਡੀਜੀਸੀਈਆਈ) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 29.7.2011 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਅਤੇ 1238 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸਟੀਰਿਕ ਫਲੋਕਸ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ। ਡੀਜੀਸੀਈਆਈ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਚਲਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਡੀਜੀਸੀਈਆਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਟੀਰਿਕ ਐਸਿਡ ਫਲੋਕਸਾਂ ਦੀ ਗੁਪਤ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੇ ਕਾਰਨ '14 ,18,645/- ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸੇਨਵੈਟ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਅਤੇ '11 ,56,622/- ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 14.11.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਅਨੁਸੂਚੀ P.4 ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 20.2.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਅਨੁਸੂਚੀ P.5, ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜੀਐਸਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰੇਟ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 20.2.2018 ਦੇ ਰੀਵਿਊ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ 20.9.2018, 9.10.2018 ਅਤੇ 23.10.2018 ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੁਲ ਬਰਨਵਾਲ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਹਨ (ਅਪੀਲ) ਜੋ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ

ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਤੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮਿਤੀ 29.9.2018 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਅਨੁਸੂਚੀ P.7 ਨੇ ਚੀਫ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸੀ.ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੁਲ ਬਰਨਵਾਲ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਤੀ ਪਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕਦੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚੀਫ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 5.11.2018 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਅਨੁਸੂਚੀ P.8 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੱਖਪਾਤ ਜਾਂ ਮਾੜੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ। ਚੀਫ਼ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 23.11.2018 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਅਨੁਸੂਚੀ P.9 ਨੇ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਸੀਬੀਆਈਸੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਨੇ ਮਿਤੀ 18.12.2018 ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ, ਅਨੁਸੂਚੀ P.10 ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 10.1.2019 ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਲੁਧਿਆਣਾ ਕੋਲ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀ ਬਰਨਵਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੁਲ ਬਰਨਵਾਲ ਦੇ ਪਤੀ ਹਨ, ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧ ਹੈ। ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜੋ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁਰੰਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(3) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ), ਸੀਜੀਐਸਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼), ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 30.1.2018 ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਸੀ।

ਰਿਵਾਇੰਡ ਤੇਲ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 18.9.1995 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੈਟੀ

ਐਸਿਡ, (Ajoy Kumar Mittal J.) ਮੋਮ ਅਤੇ ਗਾੜ੍ਹ ਦਾ ਤੇਲ ਆਦਿ ਇਤਫਾਕਨ ਉਤਪਾਦ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸਲਈ, ਛੋਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਿਤੀ 18.5.1995 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਾਭ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਫੈਕਟਰੀ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਐਕਸਾਈਜ਼ਯੋਗ ਸਮਾਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਲਾਸਟਿਕ ਅਤੇ ਟੀਨ ਦੇ ਕਟੋਨਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਐਕਸਾਈਜ਼ਯੋਗ ਮਾਲ ਸਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਆਬਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਚਾਰਜਯੋਗ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁੰਮਨਾਮੀ ਨਾਲ ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਛੋਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੇਨਟੇਟ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੀ ਗਲਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਸਲ ਮਿਤੀ 14.11.2017 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 20.2.2018 ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ 12.3.2018 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਭਾਵ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਮਿਤੀ 18.4.2018 ਅਤੇ 16.7.2018. ਸ਼੍ਰੀ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਬਰਨਵਾਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੁਲ ਬਰਨਵਾਲ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤਬਾਦਲਾ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੈਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਂਡ ਕਸਟਮਜ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਹਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਤੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(4) ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

(5) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ), ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ।

(6) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਸੁਲਝੀ ਹੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੱਖਪਾਤ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ *propria causa* ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੈਕਸਿਮ *nemo debet esse iudex* ਤੋਂ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਭਰਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਸਲ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਜਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਖਦਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ

ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਨਿਜ਼ੀਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪੱਖਪਾਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਿੱਠਣ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੀ ਮੂਲ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਦਸ਼ੇ ਦੀ ਵਾਜਬਤਾ ਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਕਰਸ਼ਕਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਟੱਚਸਟੋਨ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਧਾਰਨਾ ਜਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਅਨੁਭਵ।

(7) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। **ਬੀ. ਰਾਜਾ ਗੋਪਾਲ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਸੂਗਰ ਫੈਕਟਰੀ ਲਿਮਿਟਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਾ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ** 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਜਾਂ ਨਿਯਮ; ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ: -

“12. ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਸੰਕੇਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਨਿਰਪੱਖ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੱਧਕਾਲੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਟੱਲ ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਾ ਸਕੇ।

(Ajay Kumar Mittal J.)

ਡਾ. ਬਨਰਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਕੋਕ (8 ਕੋ. ਰਿਪ. 113b at 118a ਵੇਡਜ਼ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਟਿਵ ਲਾਅ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੋਰ "ਆਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ" ਸਹੀ ਅਤੇ ਤਰਕ"।

ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਖੇਡ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ 1963 ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ **ਰਿਜ਼ ਬਨਾਮ ਬਾਲਡਵਿਨ (1964) AC 40: (1963) 2 WLR 935: (1963) 2 All ER 66** ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ' ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ:

1) ਨੇਮੋ ਜੂਡੇਕਸ ਕਾਸਾ ਸੂਆ ਵਿੱਚ

(ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ਵਿਚ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ)

2) ਔਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ

(ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣੋ, ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੁਣੇ ਨਿੰਦਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ)

18. ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੋ: ਵੇਡ ਨੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ:

“ਨੇਮੋ ਜੂਡੇਕਸ ਇਨ ਰੀ ਸੂਆ” - ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮ ਜੇ ਕੋਕ ਨੇ ਮੰਨਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

19. ਲਾਰਡ ਹੇਵਰਟ ਸੀਜੇ , ਨੇ ਰੈਕਸ ਬਨਾਮ ਸਸੇਕਸ (1924) 1 KB 256 ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ :

“... ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਕਤਾਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਇਹ ਨਿਯਮ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਲੇਡ, ਜੇ., ਆਰ . ਬਨਾਮ *ਕੈਮਬੋਰਨ ਜਸਟਿਸ*, (1954) 2 ਆਲ ER 850 ਤੋਂ 855 : 98 SJS 77 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਗਲਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। . ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਗਾਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ 'ਪੱਖਪਾਤ' ਨਿਯਮ ਸੱਤਾ ਦੀ ਅਸਲ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਾਜਬ ਨਿਰੀਖਕ ਕੋਲ ਡਿਸ਼ਨ-ਮੇਕਰ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ।"

ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਸੇ ਜੱਜ/ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਜੱਜ/ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਲਸ, ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। *ਰੇਕਸ* ਬਨਾਮ *ਸਸੇਕਸ*, (1924) 1 ਕੇਬੀ 256 (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ, ਐਮ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਡਬਲਯੂਡਬਲਯੂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਸਾਈਡ ਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਟੱਕਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਐਮ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਖਤਰਨਾਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਈ ਐਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਮਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਸਟਿਸ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਡਿਪਟੀ ਕਲਰਕ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਏ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਮ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ

(Ajay Kumar Mittal J.)

ਦੇਸ਼ੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ £10 ਅਤੇ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੀ

ਡਿਪਟੀ ਕਲਰਕ ਡਬਲਯੂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਰਡ ਹੇਵਰਟ ਸੀਜੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਲਾਅ ਲਾਰਡਸ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਫੈਸਲਾ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।"

(8) **ਕੇ.ਬੀ.ਸਥਿਆਨਾਰਾਇਣ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ**² ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ: -

"3.... ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਹਨੱਪਾ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੈਦ ਹਨੱਪਾ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਾ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਰਥ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(9) **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (UOI) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਜੇ ਜੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ**³ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ: -

"33. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, 4th Edn., Vol. 2, ਪੈਰਾ 551, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਆਰ. ਬਨਾਮ ਮੂਰ, ਐਕਸ ਪਾਰਟ ਬਰੂਕਸ (1969) 2 ਜਾਂ 677: (6 DLR (3d) 465) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਗਾ ।

34. ਦੇ ਸਕੱਤਰ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਮੁਨੁਸਵਾਮੀ ਮੁਦਲੀਆਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ , MANU/SC/0435/1988: 1988 (Supp) SCC 651, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੇ ਪੱਖ ਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਹੈ। ਉਸ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦਾ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਾਜਬ ਸੰਕਾ ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਨਿੱਜੀ ਪੱਖਪਾਤ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਆਰਥਿਕ ਪੱਖਪਾਤ, ਨਿੱਜੀ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖਪਾਤ।

ਮੰਡਲ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਬਨਾਮ ਗਿਰਜਾ ਸ਼ੰਕਰ ਪੰਤ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. ਮੱਠੂ /SC/0639/2000: (2001) 1 SCC 182, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਸ ਪਾਰਥਾਸਾਰਥੀ ਬਨਾਮ ਏ ਬੀ ਮੱਠੂ /SC/0059/1973: (1974) 3 ਵਿੱਚ ਮੈਥਿਊ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। SCC 459:

"16. "ਵੀਲ ਸੰਭਾਵਨਾ" ਅਤੇ "ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ" ਦੇ ਟੈਸਟ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਅਸਲ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਅਸਲ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ; ਫਿਰ ਵੀ, ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਅਸਲ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਾਜਬ ਆਦਮੀ ਇਹ ਸੰਭਾਵੀ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਤ ਸੋਚਣਗੇ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ [ਦੇਖੋ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਰਡ ਡੇਨਿੰਗ,

ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਕੰਪਨੀ (FGC) ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਲੈਨਨ (1968) 3 WLR 694 (WLR ਤੇ p. 707)]।"

(Ajay Kumar Mittal, J.)

ਫਰੈਕਲਿਨ ਬਨਾਮ **ਮਿਨਿਸਟਰ ਆਫ ਟਾਊਨ ਐਂਡ ਕੰਟਰੀ ਪਲੈਨਿੰਗ**
MANU/UKHL/0002/1947: 1948 AC 87 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਨੋਟ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਆਰ . ਬਨਾਮ **ਬੋ ਸਟ੍ਰੀਟ**
ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਸਟਿਪੈਂਡਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਸਾਬਕਾ ਪੀ ਪੀਨੋਸ਼ੇਟ ਉਗਾਰਟੇ (ਨੰਬਰ 2)
(2000) 1 ਏਸੀ 119 ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਹਟਨ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ
ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ **ਲੋਕਾਬੇਲ (ਯੂ.ਕੇ.) ਲਿਮਿਟਡ ਪ੍ਰੋਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼**
ਕੀਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ । **ਲਿਮਿਟਡ ਲੋਕਾਬੇਲ ਯੂਕੇ**
ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ **ਬੇਫੀਲਡ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਜ਼ ਲਿਮਿਟਡ** , ਮੱਠੂ
/UKCH/0009/1999: 2000 QB 451 ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਡਾਈਮਸ
ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਆਰ. ਬਨਾਮ **ਗਫ 1993 AC 646** ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ
ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੇਸ 759, ਪਿਨੋਸ਼ੇਟ ਕੇਸ (ਸੁਪੇਰਾ) ਅਤੇ
ਏਬਨੇਰ, ਰੇ (1999) 161 ALR 55 ਅਤੇ **ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ**
ਬਨਾਮ **ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕੀ ਰਗਬੀ ਫੁੱਟਬਾਲ ਯੂਨੀਅਨ (1999) 4 SA 147** ਵਿੱਚ
ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਸੀਵਿਯਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ। ਕਿ ਇਹ
ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ
ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਅਸਲ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੇ
ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ
ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ
ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ
ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

"ਇਸ ਲਈ, ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਜਾਂ
ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਅਸਲ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ
ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿੱਟਾ
ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਅਟੱਲ
ਹੈ ਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਅਸਲ ਖ਼ਤਰਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ
ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ: ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪੱਖਪਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ
ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਨਘੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ,
ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਹ
ਅਸਥਿਰ ਹੋਣ ਲਈ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਲੋੜ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ
ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਬੇਲ
ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ
ਸਹਿਮਤੀ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ”

(10) **ਭਜਨ ਲਾਲ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਹਰਿਆਣਾ** ਬਨਾਮ **ਮੈਸਰਜ਼ ਜਿੰਦਲ ਸਟ੍ਰਿਪਸ ਲਿਮਿਟਡ**
ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਖਪਾਤ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ

ਗੱਲ ਦਾ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੂਆ ਕਾਰਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਧਿਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਦਿਲਚਸਪੀ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੱਖ, ਅਸਿੱਧੇ, ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਸਬੰਧ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ: -

"21. ਪੱਖਪਾਤ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ' ਸੂਆ ਕਾਜ਼' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ , ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ। ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਦਿਲਚਸਪੀ ਕਈ ਰੂਪ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਸਿੱਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ, ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

22. ਗੈਰ-ਵਿਦਾਇਗੀ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਆਜ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਸ ਵਿੱਚ **ਆਰ . ਬਨਾਮ ਸਸੇਕਸ ਜਸਟਿਸ** , ਸਾਬਕਾ ਪੀ ਮੈਕਕਾਰਥੀ, ਲਾਰਡ ਹੈਵਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ:

“ਇਹ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ...ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ”

(11) ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ:-

i) ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ii) ਨਿਆਂ ਦੇਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰੇ

ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

iii) ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਕਰਸ਼ਕਤਾ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਟਚਸਟੋਨ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ

(Ajay Kumar Mittal vs.)

ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸੋਚ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਅਨੁਭਵ.

(12) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰੇਟ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 20.2.2018 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ), ਲੁਧਿਆਣਾ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੁਲ ਬਰਨਵਾਲ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਲੁਧਿਆਣਾ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਆਦਿ 'ਤੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਏ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। 30.1.2018 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ, ਮਸੂੜੇ ਅਤੇ ਮੋਮ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 18.5.1995 ਦੀ ਫੋਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੁਲ ਬਰਨਵਾਲ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 18.4.2018 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ (ਅਨੈਕਸ਼ਨ ਪੰਨਾ 2) ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਆਦਿ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 16.7.2018 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੁਲ ਬਰਨਵਾਲ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਅਨੈਕਸ਼ਨ ਪੀ. .3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫੈਟੀ ਐਸਿਡ ਆਦਿ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੁਲ ਬਰਨਵਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ) ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਤੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪਤਨੀ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਬਾਰੇ ਵਾਜਬ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ।

(13) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਪਟ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। 5.11.2018 ਦੇ ਸੰਚਾਰ, ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸੀਜੀਐਸਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ

ਅਪੀਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼) ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਨੁਸੂਚੀ P.8 ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲਜ਼), ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਅਪੀਲ), ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ। ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਸ਼ਬਰਿਤ ਕੌਰ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ